

ישראל נשמת העולם

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת יתרו

ישראל והעמים כיחס הנשמה אל הגוף • בחירת ישראל – מהצד הפנימי הסגולתי • התכונות הראויות למנהיגים • משל האבן עזרא ללאו 'לא תחמוד' • שלמות עבודת ה' ביראה ובאהבה • דבקות בה' ומסירות נפש • התכונות השונות מביאים לשלמות • הביטחון בדרכנו מאפשר לראות מעלות של

אחרים

היחס בין עם ישראל לעמים – כיחס הנשמה אל הגוף

מעמד הר סיני שבפרשת יתרו, הוא האירוע הגדול ביותר במשך כל ההיסטוריה. מזמן בריאת העולם, העולם היה תלוי ועומד בשאלה - אם ישראל מקבלים את התורה – מוטב, ואם לאו - העולם חוזר לתוהו ובוהו. במעמד הר סיני העולם קיבל את התוכן והמהות שלו על ידי עם ישראל שהוא עם הסגולה. המעמד הזה היה מעמד גדול, מהמדרגות הגדולות של הנבואה. ישראל כביכול פוגשים ושומעים את דבר ה' בעצמו.

מעמד זה טבע בעם ישראל טבע סגולתי מיוחד, טבע עליון ואלוקי. אני רוצה לבאר את העניין של סגולת ישראל, מדברי הרב שמובאים בחומש הרא"ה:

"והייתם לי סגולה מכל העמים", "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" - הבחירה האלוקית בישראל, זאת היא סגולתה המיוחדת

של כנסת ישראל שהוא דבר העומד למעלה מכל לימוד, למעלה מכל הבנה.

מדרגת הסגולה היא מדרגה של קדושה, משהו פנימי, נשמתי, שלא מושג בהשגות אנושיות. ממשיך הרב:

בחירה עליונה זו, מתוך הכרת סגולת הויה, מיוחדת באומה זו המחטבת אותה בייחוד מכל העמים, אשר הם ראויים להשתמש בשימושים אחרים של סגולת האדם, בסגולת השכל האנושי, בסגולת מוסרו, בסגולת חושו, העדין ליופי ותפארת החושים. אבל לא בסגולה העליונה האלוהית, בסגולתה של תורה, של הארת המגמה האלוהית בכל יצוריו בפרטיהם ובכלליהם, המובלטת באותיותיה של תורה.

הרב מסביר שלכל עם ועם יש תכונת סגולה של אופי מיוחד. יש עמים עם מעלות אנושיות גדולות מאוד, שכל, מוסר, יופי או עדינות חושים, אבל אלו אינן תכונות אלוקיות. זה לא משהו מעל המציאות.

זאת היא מתנת ישראל הנבחרת, הסגולה הזאת היא היא הבסיס לכל הלימוד ולכל הקיום הפעולתי של התורה.

אל התורה ניגשים מתוך הסגולה. אמנם קיומה של תורה בפועל, היא על ידי הכוחות הגלויים שלנו: שכל, רגש, אנחנו מתפללים בפה, עושים מצוות בידיים, אבל המקור של התורה, מה שנותן את התוכן לכל ההופעות הללו, זו הסגולה.

והיא משלימה את כל העולם האנושי של כל העמים, שרק אז יש לכל התכסיסים של סגולת האדם, אחרית ואחיזה אידיאלית אמיתית אלוקית במציאות. על ידי מה שמתוך כללם נבחרה האומה הקדושה הזאת המופיעה באצילות קדושתה של תורה להאיר את כל המחשכים ולהגיה אור יקרות על כל האורות הרוחניים והמעשיים אשר לכל העמים תחת כל השמים.

שיחת מו"ר הרה"ג זלמן מלמד לפרשת השבוע

יש הרבה מעלות אנושיות, אבל עם ישראל הוא שנותן תוכן פנימי אלוקי לכל המציאות מתוך הסגולה האלוקית שנמצאת בעם ישראל, עם קדוש. כל הכוחות היפים והנפלאים שיש בעולם כולו, מקבלים את המשמעות שלהם על ידי אור התורה שנמצא בישראל, ועל ידי שיש עם ישראל בעולם שמחבר את העולם לריבונו של עולם. אז כל הכלים וכל ההופעות מקבלים את התוכן האלוקי העליון הזה, ויש להם משמעות עליונה.

במקום אחר אומר הרב, כי כגבוה שמים מהארץ, כן גבהה התורה מכל המדעים, החכמות, הספרות וכל הכוחות האנושיים שיש באדם. ובגלל התורה, הכוחות האנושיים מקבלים את המשמעות שלהם. התורה היא הופעה אלוקית. 'אנא נפשי כתבית יהבית' ראשי תיבות 'אנכי'. כביכול ריבונו של עולם אומר: 'אני כתבתי את עצמי ונתתי'.

מוסיף הרב במקום אחר, והדברים גם מובאים כאן (חומש הרא"ה):

חלוקים הם העמים כולם מהמדרגה עליונה עד השפלה שבהם, חלוקה אורגנית של אברי הגויה, ובתוכם כנסת ישראל, נשמת העמים כולם, הודם ותפארתם וברכתם. רק בצורה כזאת אפשר להכיר את העולם, את האנושיות, ואת האומה הנפלאה, ממלכת הכהנים וגוי קדוש. מי שמסתכל בשפופרת הבטה זו, ירומם וינשא בעיני רוחו את כל האדם, ובגללם ועימם תתרומם מעלת הכנסיה הישראלית.

יש מדרגות בעמים, בהשגות ובכוחות. יש מדרגות עליונות ויש מדרגות פחותות, עד השפלה שבהם. יש אברים יותר חשובי ויש פחות חשובים. הרב אומר שהמעלה של עם ישראל היא לא בניתוק מכל העמים, אלא היא הנותנת לכל העמים את המשמעות שלהם. לא שאנחנו נמצאים כאן אחד מול השני, עם ישראל מול כל העמים, ועם ישראל יותר חשוב ויותר גדול ויותר נישא, אלא כל הנישאות והגדולה של עם ישראל, היא הנותנת את המשמעות לכל העמים כולם.

שמור הוא הרעיון אז מכל חשש בליעה וטמעון של ישראל בעמים, לעולם לא תטמע הנשמה באברי הגוף, וגם לא בכוחותיו החיוניים, כי

סגולתה היא מיוחדת, היחס של הלב בגוף שדימה הכוזרי את ישראל בעולם, הוא יחס חיצוני, שהוא מסמן כוח החיים הישראליים בעולם, אבל לא יחס פנימי, סימון המהותיות הישראלית.

אם אנחנו מגדירים שעם ישראל הוא הנשמה של כל האנושות כולה, זו בחינה אחרת לגמרי. זה לא איבר שיותר חשוב משאר האיברים שבגוף, כי גם הלב הוא אבר, אבל עם ישראל הם נשמה. עם ישראל הוא נשמת העולם, הוא נותן לעולם את התוכן, והנשמה מתפשטת בכל האיברים, זו לא נשמה מנותקת, אלא נשמה שתפקידה להחיות את כל המציאות.

כל האנושות מופיעה מתוך התוכן הגדול הזה של האומה הישראלית שהיא הנשמה לגויה הגדולה, שמחיה אותה ומרוממת אותה למעלת החיים העליונים, וכמו שהנשמה האנושית בעצמה היא נעזבת ונרדפת... כן הולך הדבר בכנסת ישראל בעמים, עד שיפוח היום ואור הנשמה יאיר בעולם, ואז אור חדש על ציון יאיר.

כפי שהעולם כולו לא מכיר את הערכים הרוחניים שלו, כך עם ישראל עדיין לא מוכר בעולם שהוא הנשמה של העולם. עד העתיד שאור חדש יאיר בציון. זו הנקודה הסגולתית שהרב מתעמק ומבאר אותה לנו.

בחירת ישראל – מהצד הפנימי הסגולתי

מעניין לעניין, אני רוצה להביא שאלת 'אור החיים': מה זכה יתרו שפרשה שלמה נכתבת ממנו, עם ישראל לא יכול להבין בעצמו איך מסדרים את מערכת המשפט? ובלשוננו:

וראיתי לתת לב איך זכה יתרו שתכתב על ידו פרשה זו? והן אמת כי הוא כיבד משה עבד ה' והנה שכרו שכבדו ה', אלא שהיה ה' יכול עשות לו דרך כבוד אחר לא בדרך זה שיראה חס ושלום פחות ידיעה בעם ה' עד שבא כהן מדין והשכילים?

משיב 'אור החיים':

שיחת מו"ר הרה"ג זלמן מלמד לפרשת השבוע

ונראה טעם הדבר הוא להראות ה' את בני ישראל בדור ההוא, וכל דור דור, כי יש באומות גדולים בהבנה ובהשכלה, וצא ולמד מהשכלת יתרו בעצתו ואופן סדר בני אדם אשר בחר, כי יש באומות מכירים דברים המאושרים, והכוונה בזה כי לא בא בחירה בישראל לצד שיש בהם שכלה והכרה יותר מכל האומות, וזה לך האות השכלת יתרו, הא למדת כי לא מרוב חכמת ישראל והשכלתם בחר ה' בהם אלא לחסד עליון ולאהבת האבות, ויותר יערב לחיך טעם זה, למאן דאמר יתרו קודם מתן תורה בא, כי נתחכם ה' על זה קודם מתן תורה לומר שהגם שיש באומות יותר חכמים מישראל אף על פי כן אותנו הביא אליו ובחר בנו.

הבחירה בישראל לא נובעת מכשרונות אנושיים, שהם יותר בעלי כשרונות מדעיים, או כשרונות אומנותיים, כי גם בעמים יש חכמה. הבחירה בישראל היא משהו עמוק יותר, פנימי סגולתי. יכול להיות שהבחירה הזו משפיעה שבעם ישראל יש חכמה ומידות גדולות, אבל זו לא הנקודה של עם ישראל. המייחד את עם ישראל מכל העמים היא הבחירה האלוקית, שהיא הכרת ד' ודבקות בו. הם ממשיכים את אור ה' בעולם, על החכמות, על הטבע, על היופי, על כל התכונות, על הכול מופיע האור האלוקי שהוא הנשמה של כל הכוחות האחרים.

התכונות הראויות למנהיגים

יתרו הציע: "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע". כל אחד צריך לשאוף להיות במעלות אלו. להיות 'איש חיל', זאת אומרת אדם חזק עצמאי, לא מושפע, חופשי, בריא בגוף וברוח. לפתח את כוחות הנפש והגוף להיות אנשים חזקים. כשאנשים הופכים להיות חזקים ומובילים, ככל שהם יותר מתחזקים יש סכנה שההתחזקות שלהם תחזק גם את הכוחות השליליים. הפסיכולוגים אומרים שכשאדם שעולה לגדולה, כל הכוחות שלו גדלים, הכוחות הטובים וגם הכוחות הלא טובים, ונמשכים לדברים רעים ומקולקלים. צריך אדם לעבוד ולהישמר שאת הכוחות הטובים ימשיך לפתח, ולרסן את הכוחות

השליליים וללחום בהם. לכן מציע יתרו שיהיו גם 'ראי אלוהים', ולא רק אנשי חיל, שיעשו את רצון ה', ולא חס וחלילה יכשלו בחטאים ועוונות.

אדם שעולה לגדולה צריך מאוד להיזהר שמא הוא טעה. אור החיים כאן מביא שכאשר שמואל עלה באוב, הוא חשב שקוראים לו לדין, למרות שהיה זך, נקי וטהור. זאת אומרת שלפעמים כשמתפתחים כוחות, אדם נהיה יותר מדי עז, מעריך את עצמו, שוכח איך צריך להתנהג בין אדם לחברו. אנשי חיל צריכים להיות גם יראי אלוהים, יותר מאנשים רגילים.

אנשי אמת כולל שלשה דברים: א. לא לשקר לאחרים, ב. לא לשקר את עצמו. ג. לא לתת לאחרים שירמו אותו. יכול להיות שיש אדם שלא משקר לאחרים, אבל מרמה את עצמו, הוא נותן לעצמו כל מיני הסברים ותרוצים על מעשים לא טובים, במקום להיות הגון ואמיתי. איש אמת גם לא נותן שאחרים ירמו אותו. כשאדם הוא איש אמת, הדברים שלו פועלים, התפילה שלו אמיתית, כל מילה שאומר יש מאחוריה אמת. לדיבור שלו ולתורה שלו יש משמעות. לכן חז"ל אומרים על יעקב אבינו שהיה איש אמת, 'יעקב אבינו לא מת', כי האמת מתקיימת לעד.

אנחנו מתקרבים לבחירות. 'אנשי חיל' שצריכים לשאת בתפקידים, צריכים להיות 'ראי אלוהים ואנשי אמת', אסור לרמות ולומר דברים לא נכונים במלחמת המפלגות גם לא כאשר המטרה חשובה והצורך לנצח. לא להבטיח הבטחות ואחר כך לא לקיים אותם, ולא להגיד על אחרים דברים לא נכונים. צריכים להיות אנשי אמת.

אם היינו זוכים, כך היו מתנהלים המפלגות, כל אחד היה דן את חברו לכף זכות. כמו המחלוקת בין בית הלל לבין בית שמאי, שבית הלל היו מביאים את דברי בית שמאי לפניהם, ואחר כך היו אומרים את דבריהם. נותנים מקום לכל אחד לומר מה שהוא חושב, מה הוא מדגיש, מה הוא רוצה לעשות, ואנשים יבחרו. אסור לרמות לשם שמים כדי שיצביעו לך, ואסור להגיד דברים לא נכונים ולא טובים. צריכים להתפלל על זה שנזכה שכך תתנהל מערכת הבחירות.

שיחת מו"ר הרה"ג זלמן מלמד לפרשת השבוע

שונאי בצע אנחנו רואים הרבה פעמים אנשים בתפקידים ציבוריים, ראשי עיריות, שרים, ראש הממשלה, שלוקחים שוחד כי יש בזה פיתויים גדולים, להעדיף אחד על אדם אחר בכל מיני עסקים בגלל מתנות שקיבלו וכדומה. המנהיגים צריכים להיות שונאי בצע. לא רק שלא מקבלים שוחד, אלא שונאים את זה. כשאדם מקבל ממון שלא מגיע לו, הוא צריך להרגיש כאילו הוא הכניס לתוך ביתו דבר שמזיק לו. לא רק שזה לא נכון ולא צודק ולא טוב, אלא זה מזיק, זה יכול להרוס את הממון שלו. כמו להכניס משהו רקוב לתוך הפירות ואז הכול נרקב.

משל האבן עזרא ללא 'לא תחמוד'

זה נכון גם לכל המצוות. צריך לא רק שלא לעבור את העבירות, אלא גם לא לרצות לעבור. כך אומר ה'אבן עזרא' על הלאו של 'לא תחמוד':

אנשים רבים יתמהו על זאת המצווה, איך יהיה אדם שלא יחמוד דבר היפה בלבו כל מה שהוא נחמד למראה עיניו? עתה אתן לך משל, דע כי איש כפרי שיש לו דעת נכונה והוא ראה בת מלך שהיא יפה, לא יחמוד אותה בלבו שישכב עימה, כי ידע, כי זה לא יתכן, ואל תחשוב זה הכפרי שהוא כאחד מן המשוגעים שיתאווה שיהיו לו כנפיים לעוף השמים, ולא יתכן להיות כאשר אין אדם מתאוה לשכב עם אמו אף על פי שהיא יפה, כי הרגילוהו מנעוריו לדעת שהיא אסורה לו, ככה כל משכיל צריך שידע כי אשה יפה או ממון לא ימצאנה אדם בעבור חכמתו ודעתו, רק כאשר חילק לו השם.

כמו שלאדם אין משיכה לקרובים שלו, פרט לחולי נפש, כך גם "לא תחמוד". אדם צריך לזכור ולהתחנך שמה שלא שלו, אי אפשר להגיע אליו, כאילו יש קיר שחוצץ בינו לבין הדבר. פעם שמעתי נהג מונית אחד שאמר שצריך להתייחס לקו הפרדה לבן באמצע הכביש כמו לקיר. מכל סיבה שבעולם אסור לעבור קו לבן. לא שייך לעשות דבר אסור. אם אדם מכניס הבנה זאת לתוכו, הוא לא חומד מה שלא שלו. מה שלא שלו, הקב"ה נתן למישהו אחר, אז אין לו שום חפץ בדבר הזה.

חשוב לפתח את הבריאות הזאת שהלב שונא בצע, שונא כסף של אחרים, שונא לחמוד אשה של אחרים, לא רק שהוא לא עושה את זה, אלא זה דחוי אצלו.

בדומה לכך, ראיתי השבוע שרש"י על הפסוק: 'לא תעשו מלאכה ביום השבת' מביא את המכילתא שהציווי הוא לא רק שלא לעשות מלאכה ביום השבת, אלא גם לא לחשוב על עשיית מלאכה ביום השבת. ביום השבת נמצאים במקום מרומם ולא חושבים על מלאכה. התורה מכוונת אותנו שלא רק המעשים שלנו יהיו נקיים ושלמים, אלא גם הלב שלנו יהיה נקי, טהור ושלם.

שלמות עבודת ה' ביראה ובאהבה

הקב"ה מכין אותנו לקראת מעמד הר סיני:

וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְּבַר סִינִי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר וַיַּחֲנוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר:
וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית
יִעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא
אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלַי (שמות יט ב-ד).

שואל אור החיים: למה היה צריך להזכיר: "אתם ראיתם אשר עשיתי במצרים", העיקר שהקב"ה לקח אותנו ובחר בנו 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', מדוע מוזכר 'ראיתם אשר עשיתי במצרים'.

אומר אור החיים: בעבודת ה', עבודה מאהבה, היא העבודה היותר מהודרת ויותר שלמה, ועבודה מיראה - פחות. לכן לעבודה מיראה השכר הוא לאלף דור, ולעבודה מאהבה, 'עושה חסד לאלפים', כפליים. אבל יש בעבודה מאהבה גם חיסרון, כשאדם מרגיש קרבה גדולה למי שהוא אוהב, אז לפעמים מרוב קרבה, הוא מרשה לעצמו לעשות דברים לא ראויים כי הוא יודע שלא יקפידו עליו, כי הוא אוהב. אור החיים מביא דוגמה ממשה רבנו, שהרגיש קרבה כל כך גדולה לריבונו של עולם, שהרשה לעצמו לומר: 'שלח נא ביד תשלח', ואחר כך אמר ביקורת על ריבונו של עולם ש 'לא הצלת'. רק מישהו שמרגיש קרבה גדולה, יכול להרשות לעצמו לומר דברים כאלה, אולם מי שהוא במידת היראה וירא מפני

שיחת מו"ר הרה"ג זלמן מלמד לפרשת השבוע

הגדולה האלוקית, לא יעז לומר דבר שהוא ח"ו לא ראוי. ריבונו של עולם דורש מכולם ובוודאי מהקרובים אליו שלא לעבור על דבריו, 'וסביביו נשערה מאד', הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה. מידת האהבה היא מידה גדולה, מידה של קרבה, אך יש בה גם סיכון מסוים ולכן אדם צריך להיות גם ירא וגם אוהב.

לכן אומר ה' "אתם ראיתם אשר עשיתי במצרים", מצרים לא שמעו בקולי ולכן נענשו, תזכרו מה קורה למי שלא עושה את רצוני, "ואשא אתכם על כנפי נשרים, ואביא אתכם אלי". יש כאן אמירה כפולה, צריך גם מידת היראה וגם מידת האהבה, אך רוב הפסוקים הם על מידת האהבה ומידת היראה מוזכרת רק ברמז, כי מידת האהבה היא המידה העיקרית. צריך לעבוד את ה' באהבה, בחפץ לב. לא רק לעשות רצונו של הקב"ה, אלא גם לרצות לעשות את רצון הקב"ה ולשמוח בעשיית רצונו של הקב"ה, וחייבת להיות גם מידת היראה, כי לולי מידת היראה האדם לא עובד את ה' בשלמות. צריכים להיות ירא ואוהב כאחד. אלו שתי הכנות יסודיות לקראת מתן תורה.

דבקות בה' ומסירות נפש

הרבי מהוסיאטין בספר 'אהלי יעקב', בדרשה שנתן בפרשת יתרו, מספר שחסיד אחד נסע לרבי מנחם מנדל מויטבסק. בדרך הוא חנה בשבת בעיר אחת. ראו אנשי העיר שהאיש הזה הוא תלמיד חכם חשוב, הזמינו אותו להתארח אצל רב העיר. הגיע לרב העיר לארוחה, רב העיר התרשם ממנו, ואמר לו: אתה תלמיד חכם גדול, למה אתה נוסע כל כך רחוק, מה מצאת בויטבסק? אומר לו אותו חסיד: רבי מנחם מנדל מויטבסק, כל הזמן דבוק בריבונו של עולם. אומר לו הרב: איך אתה יודע מה נמצא בלב של רבי מנחם מנדל מויטבסק? אתה יודע מה אני עכשיו חושב? אמר לו החסיד: אני יודע. השיב לו הרב: תגיד לי, מה אני חושב? אמר לו: אתה חושב 'שיוויתי ה' לנגדי תמיד'. אמר לו: לא נכון. ענה לו החסיד: לכן אני נוסע לרבי מנחם מנדל מויטבסק...

הוא מביא שם עוד סיפור. כשנפגשו רבי חיים מצאנז ורבי שמעון סופר, הבן של החתם סופר, הוא שאל את ר' חיים מצאנז, למה הוא נוסע לרב'ה. אמר לו רבי

חיים מצאנו: יש שני הרים: הר סיני והר המוריה. בית המקדש נבנה בהר המוריה ולא על הר סיני, כי שם הייתה מסירות נפש שאברהם אבינו מסר את נפשו לה'. הקשר עם ריבונו של עולם צריך להיות מתוך מסירות נפש, ולרבה' שאליו אני נוסע, יש מסירות הנפש. הוא כל כך דבק בריבונו של עולם שבכל רגע ורגע הוא מוכן למסור את נפשו לה', לכן אני נוסע אליו. הדברים האלו הם הכנה למתן תורה. יראת שמים זה היסוד לקראת קבלת התורה.

התכונות השונות של האנשים מביאים לשלמות

בשבועות האחרונים, כמה פעמים, חשבתי בלבי, שלאחרונה רואים תופעות שאנשים שמאוד מקפידים על בין אדם למקום, הם יותר תורניים, ולפעמים הבין אדם לחברו אצלם, פחות מודגש. ואילו יש אנשים שלא כל כך מקפידים על בין אדם למקום, מקפידים יותר על בין אדם לחברו, וזה הפריע לי מאוד. דברתי על זה עם הרמ"ם, אמר לי הרב חביב: הרב זצ"ל אומר את זה בפנקס יג (אות סז). אני לא הרשתי לעצמי לחשוב כך, תמיד חשבתי שמי שיותר ירא שמים, הוא גם יותר מדקדק במצוות שבין אדם לחברו.

הרב אומר שהקב"ה חילק כישרונות ולא לכל אחד יש כל הכישרונות. מי שיש לו זיכרון חזק מאד, על פי רוב, כושר העיון שלו פחות חזק ומי שהוא מאוד מעיין, הזיכרון שלו פחות חזק, חוץ מיוצאים מן הכלל. הקב"ה חילק את הכישרונות שלזה יש כישרון כזה, ולזה כישרון אחר. יש אנשים שהרגש שלהם מאד חזק, כשרון רוחני, בדבקות, בשירים, ויש אנשים שהם יותר מעשיים, והשכל אצלם יותר חזק מהרגש. אומר הרב שאותו הדבר גם במצוות (שם פנקס יג, סז):

בנהוג שבעולם שמי שהוא נוטה בטבעו לעבודת ד' במצות שבין אדם למקום, איננו כל כך נוטה להיות בטבעו מזורז בעניינים שבין אדם לחברו, ולהיפך נמצא מזורזים בענייני הטבה בדברים שבין אדם לחברו והם אינם בטבעם נוטים כל כך למצות שבין אדם למקום.

שיחת מו"ר הרה"ג זלמן מלמד לפרשת השבוע

הרב מסביר שאם אדם נמשך לצד אחד, אז הוא פחות נמשך לצד השני. אז מה עושים - אנחנו לא מסכימים לכך שיהיה מצב כזה שאדם מקפיד על בין אדם למקום, ולא מקפיד על בין אדם לחברו. כולנו שואפים שנהיה שלמים בכל התחומים, עלינו לזכור שיכולה להיות תופעה כזאת שלאדם יש נטייה לצד אחד והוא יכול להזניח את הנטייה השנייה. זה לא טוב, והוא צריך להשתדל יותר בנטייה השנייה.

הרב אומר שכל אחד צריך לדעת שלשני יש תכונות אחרות, והן משלימות את התכונות שלו, ולא רק שמשלימות, אלא גם יכולות לעזור לו. מישהו שחזק בתחום אחד, יכול להיעזר במי שחזק בתכונה השנייה.

הביטחון בדרכנו מאפשר לראות מעלות של אחרים

גם במבט הכללי, חלוקת הכישרונות היא כדי שהאור יופיע בצורה מגוונת. אנשים שיש להם נטייה למצוות שבין אדם לחברו, צריכים לדעת שיש עוד נטייה טובה למצוות שבין אדם למקום ולהיפך. אנחנו צריכים להיות מחוברים זה לזה, ועל ידי זה הכול יופיע בשלמות. אל תגידי אני יותר צדיק והם פחות צדיקים, כי בין אדם לחברו זה לא פחות חשוב מבין אדם למקום. הקב"ה מקפיד על מצוות שבין אדם לחברו יותר מאשר על מצוות שבין אדם למקום. הקב"ה מקפיד על כבודם של חכמים, יותר מאשר מקפיד על כבוד עצמו. אנחנו מוצאים בכל דברי חכמים, שבין אדם לחברו זה הבסיס שעליו אפשר לבנות את בין אדם למקום. האדם צריך להיות 'עובד ה'. אבל אם הוא לא בן אדם, הכול מעוות.

אפילו בימים האלה, שאנחנו נמצאים באווירה הזאת של בחירות, תדעו לכם שכמעט לכל מפלגה יש נקודה חיובית, לא רק למפלגות שאנחנו קרובים אליהן. יכול להיות שהנקודות החיוביות שלהן פחות חשובות, אבל את כולן צריך. צריך לדעת להסתכל בעין טובה, כמו שחכמים אמרו "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (אבות פרק א משנה ו), ולראות גם את המעלות של אחרים. יש אנשים שחושבים שאם אני אשבח את המעלות של אחרים, זה יפגע בדרך שלנו. זה לא נכון. אדם צריך להיות מלא ביטחון שהדרך שהוא הולך בה ומאמין בה היא הדרך הנכונה

והעיקרית, אבל יש עוד דרכים שמוסיפות גוונים שאני לא מדגיש, והן חשובות. יכול להיות שהן עטופות בהרבה קליפות, ויש בהם צדדים לא טובים, אבל יש בהם גם נקודות חיוביות.

הגדר של "לדון את כל האדם לכף זכות", הוא גם על קבוצה בתוך ישראל, מפלגה או תנועה. לדון לכף זכות, זאת אומרת, לחפש את הנקודות החיוביות שיש גם באחרים. זאת אני לומד מתוך דברי הרב. העולם מגוון, ולכל אחד יש תפקיד במציאות. הרב, מתוך הביטחון בעמדתו, בהסתכלות הנכונה, הכוללת, מחפש בכל דבר את המעלה, כמו שהרב לימד אותנו שלכל העמים יש מעלות, ויש תפקיד לכולם. צריכים לאחד את המעלות שבכולם, ומיניה ומיניה יתקלס עילאה.

זה מבט בריא שלא מפחד לראות את המעלות אצל מי שחושב אחרת. זה היה המבט של בית הלל שהיו ענווים מאוד מתוך בריאות וביטחון בדעתם, והבינו שיש גם דעה אחרת והקדימו אותה לדעתם, מפני שהם מכבדים תלמידי חכמים. הם אמרו: התבוננו היטב במה שבית שמאי אומרים, ועמדתנו אחרת. וכיוון שהם הסתכלו במבט כזה, הלכה כמותם. אז אולי כך צריך להיות היחס למפלגות. מי שיודע לכבד את הדעות האחרות ובכל זאת הוא חושב שדעתו יותר טובה - יכול להיות שהוא יותר צודק. צריכים לבחון את הדבר הזה בפועל. אחדות היא כאיש אחד בלב אחד, כי עם ישראל הוא עם אחד.

השיחה נמסרה בשנת התשפ"א

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

